

Dyslexieprotocol

Montessori College Aerdenhout

2018 – 2022

Opgesteld door de Taalspecialist: Daphne Hartman

Inleiding

Dit dyslexieprotocol is onderdeel van het zorgplan van het Montessori College Aerdenhout. Tevens is dit dyslexieprotocol onderdeel van het taalbeleid.

Met dit protocol worden ouders, leerlingen en medewerkers geïnformeerd over dyslexie en wordt aangegeven wat de handelwijze is voor alle betrokkenen bij dyslexie. Het onderliggende streven is de leerlingen met dyslexie dezelfde kansen binnen het onderwijs te geven als de leerlingen zonder deze beperking.

Het doel van het protocol is:

- Zoveel mogelijk gelijke kansen te scheppen voor leerlingen met dyslexie in vergelijking met leerlingen zonder dyslexie.
- Informerend te zijn en de beperkingen van de dyslectische leerling te beschrijven.
- De afspraken met en voor leerlingen, docenten en ouder(s) en /of verzorger(s) vast te leggen en de mogelijkheden voor begeleiding aan te geven.

In dit protocol wordt ingegaan op:

- De definitie en de kenmerken van dyslexie.
- De screening op dyslexie.
- De verstrekking en het beheer van de dyslexiepas.
- Mogelijke compenserende en dispenserende maatregelen.
- Ondersteuning en zorg.
- Dyscalculie.
- Vergroting van de kansen op succes

Wat is dyslexie?

Dyslexie komt oorspronkelijk uit het Grieks en betekent letterlijk “niet goed kunnen lezen.” Bij deze letterlijke vertaling dekt de vlag de lading niet compleet. Dyslectici hebben naast leesproblemen ook vaak spellingsproblemen. Een goede en algemeen geaccepteerde definitie staat hieronder in het kader. Deze definitie wordt op het Montessori College Aerdenhout college gehanteerd en is ook in de dyslexieverklaringen terug te vinden.

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen/spellen op woordniveau.
--

Figuur 1: definitie van dyslexie. Bron: Stichting Dyslexie Nederland, Diagnose van Dyslexie, 2004

Dyslexie is geen leerprobleem, maar wel een leerstoornis. Dyslexie kan wel leerproblemen geven. Dyslexie kan ook sociale problemen geven: de leerling ondervindt vaak spanning en faalangst en kan een lage zelfwaardering hebben. Dit probleem doet zich vooral voor bij schriftelijke taken. Vooral de combinatie lezen en schrijven is moeilijk.

De leerstoornis dyslexie is een stoornis die optreedt naar aanleiding van problemen in de aanleg of ontwikkeling van de hersenen. Er zijn meerdere theorieën in omloop over de oorzaak van dyslexie. Er zijn twee veel voorkomende theorieën:

- Een deel van de informatieverwerking in de hersenen verloopt niet snel genoeg.
- Er is een verlaagde activiteit in de hersengebieden voor woordherkenning en woordanalyse.

Dyslexie is in grote mate erfelijk bepaald. Kinderen van ouders met dyslexie hebben een grotere kans om zelf dyslexie te krijgen (bron: www.hersenstichting.nl/2012).

De stoornis is voor een klein deel remedieerbaar. Een dyslecticus zal voor het grootste deel met hulp van deskundigen, zijn docenten en ouders de stoornis moeten compenseren. Een tijdige onderkenning van dyslexie is daarom erg belangrijk.

Kenmerken van dyslexie (Van der Leij, 2012)

Problemen bij:	Is te merken aan of bij:	Gevolgen:
Automatiseren van lezen/spellen op woordniveau	Aanleren en herkennen van geschreven woorden (lezen)	Stillezen verloopt traag. Hardop voorlezen gaat hortend en stotend en met veel vergissingen. Doordat technisch lezen zoveel aandacht kost, is er minder aandacht voor betekenis, intonatie en zinsmelodie. Het lezen van ondertitels bij een film geeft problemen omdat de leestijd beperkt is.
	Aanleren en produceren van de schrijfwijze van woorden (spellen)	Veel spelfouten van verschillende aard (fonetische schrijfwijze, regelfouten, woordbeeldfouten ij/ei; ou/au, bizarre fouten). Grote problemen bij het maken van dictees.
Toepassen op tekstniveau	Lezen, leren en begrijpen van teksten	Twee dingen tegelijk doen (tekst technisch lezen en begrijpen) is problematisch, omdat het eerste niet goed geautomatiseerd is. Lezen van een tekst gaat vaak woord-voor-woord. Even met het oog “terugspringen” naar de hoofdgedachte (titel, informatie woorden of zinsdelen) is voor dyslectici veel moeilijker dan voor normale lezers, want niet alleen hun “woordbeeld” is minder goed, maar ook daardoor hun “zinsbeeld” en “tekstbeeld.” Het begrijpen van teksten op zins- en tekstniveau kost dus veel meer tijd en moeite. De kans op foute interpretatie neemt hierdoor toe.

Toepassen op tekstniveau vervolg	Produceren van teksten	Produceren van teksten gaat woord-voor-woord, dat is normaal. Normaal gesproken vindt er echter ook een vloeiend proces plaats van “zelf-dicteren” op het niveau van zinsdelen en zinnen. Dyslectici hebben niet alleen moeite met het produceren van de schrijfwijze op woordniveau- dat kost bij ingewikkelde woorden al meer tijd- maar ook op het niveau van zinsdelen en zinnen:” ze overzien die eenheden minder goed en ze hebben meer moeite met zinsbouw, vervoegingen en grammatica. Het produceren van een tekst kost dus ook meer tijd en de kans op fouten (niet alleen spel- maar ook grammaticale fouten) is groot.
	Luisteren naar teksten en leren van rijtjes en regels	Bij een geautomatiseerde lezer/speller vindt er niet alleen een automatische koppeling plaats van de geschreven naar de verklankte vorm, maar ook in de omgekeerde richting: een “gehoorde” tekst roept de geschreven vorm op. Dit soort interne “visualisering” helpt bij het luisteren naar lastige Nederlands teksten en teksten in vreemde talen. “Visualisering” geldt niet alleen op woordniveau, maar ook op zinsniveau: interpunctie. Ook bij het aanleren van woordrijtjes, grammaticale regels en andere kenmerken van de structuur van de taal, helpt de koppeling tussen de schrijfwijze en de klankvorm en vice versa. Een dyslecticus maakt dit soort koppelingen niet automatisch, hij kan hiervan dan ook minder gebruik maken: de schrijfwijze geeft minder houvast. Dat impliceert ook dat een andere vorm van twee dingen tegelijk doen (tegelijktijd luisteren en aantekeningen maken) bemoeilijkt wordt.
Taalvaardigheid	Mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid	Normaal gesproken wordt de taalvaardigheid steeds meer bevorderd door de lees- en

		spelvaardigheid. Dat geldt voor de woordenschat maar ook voor het begrip van grammaticale structuren, vervoegingen en zinsbouw. Vanwege de moeite die lezen en spellen kost, lezen dyslectici minder en doen ze meer ervaring met de taal op. Het gevolg kan het spreken in kortere zinnenzijn, een geringere woordenschat en problemen met de woordvinding. Dat geldt voor alle talen en zeker voor de talen waar zij de minste ervaring mee hebben.
Aandacht en concentratie	Bestuderen van teksten en schriftelijk werk, leren voor proefwerken, toetsen en examens	Schriftelijk werk kost meer tijd en moeite en dus energie. Verslappen van de aandacht en zich laten afleiden kunnen daar het gevolg van zijn.
Sociaal emotionele problemen	Ondanks de grote inspanning matige resultaten	Ze moeten veel meer tijd aan hun huiswerk besteden en voorbereidingen op proefwerken e.d. langer van te voren plannen. Dat kan hun zelfvertrouwen onder druk zetten en de onzekerheid over schoolwerk en angst om te falen vergroten. Bij voortdurende tegenslag is er een relatief grote kans op demotivatie en frustratie.
Combinatie met andere leer- en gedragsproblemen (comorbiditeit)	Een deel van de dyslectici heeft ook aandachtsproblemen en/of dyscalculie	Korte aandachtsboog in de klas en bij huiswerk. Problemen met rekenuitwerkingen.

Positieve kenmerken

Dyslexie kent ook positieve kenmerken. Dyslectici hebben vaak goede visuele, visueel-analytische en ruimtelijke vaardigheden. Zij zijn goed in het waarnemen van grote gehelen, maar ook van details die anderen over het hoofd zien. De meeste dyslectici denken op een sterk visuele manier en minder talig.

Als een dyslecticus kansen krijgt om zijn sterke punten ten volle te benutten, kan hij veel bereiken in de maatschappij. Er zijn genoeg voorbeelden van beroemde uitvinders, filmmakers, acteurs, ontwerpers, schilders, fotografen, beeldhouwers en zelfs schrijvers met dyslexie die het ver gebracht hebben.

Wanneer is een leerling officieel dyslectisch?

Leerlingen worden officieel dyslectisch verklaard wanneer dat uit psychodiagnostisch onderzoek is gebleken. Dit onderzoek dient te zijn gedaan door een erkend orthopedagoog/gz-psycholoog, gekwalificeerd voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek en met specialistische kennis op het gebied van leerstoornissen. In het verslag hoort ook een advies te staan voor de handelwijze ten aanzien van de dyslecticus. Ouders zorgen ervoor dat de school in het bezit is van een kopie van het dyslexie onderzoek. **Alleen als school in het bezit is van een door een deskundige ondertekende dyslexieverklaring of een kopie daarvan en een onderbouwend onderzoeksverslag, kan de dyslecticus aanspraak maken op bepaalde compensatie regelingen.**

Wat doet de school?

Inventarisatie

Aan het begin van ieder schooljaar gaat de Remedial Teacher in gesprek met alle leerlingen met een dyslexie-/dyscalculieverklaring. Het doel van het gesprek is het in kaart brengen van de hulpmiddelen die een leerling met dyslexie nodig heeft om zo goed mogelijk te functioneren. Na deze inventarisatie legt de RT-er deze gegevens vast en zorgt ervoor dat alle medewerkers op de hoogte zijn van de dyslectische leerlingen en de faciliteiten waarvan zij gebruik willen maken.

Het MCA verzorgt geen dyslexiepas, omdat in de praktijk gebleken is dat dit op een kleine school niet nodig is en de leerlingen de pas vaak vergeten of kwijtraken. Alle medewerkers zijn in het bezit van een excelbestand waar alle informatie instaat.

Mogelijke compenserende en dispenserende maatregelen

Faciliteiten

Leerlingen die beschikken over een officiële dyslexieverklaring hebben recht op de volgende faciliteiten:

- Leerlingen hebben recht op 20% extra tijd bij schriftelijke toetsen.
- Overhoringen, proefwerken en SE's worden aangeboden in Arial 12.
- Het gebruik van de eigen laptop met spellingscontrole tijdens de les is toegestaan. Tijdens SE's en examens krijgen de leerlingen een laptop zonder internetverbinding van school.
- De methodes die beschikbaar zijn op geluid, staan in de ELO.

-Aantekeningen van de uitleg van de docent mogen gekopieerd worden van medestudenten.

- Bij het SE geldt dat wanneer een leerling gebruik maakt van luistersoftware de docent een word-bestand mailt naar Jan. Hij zorgt samen met de examencoördinator dat dit bestand beschikbaar is.

Faciliteiten voor examenleerlingen:

- Ten hoogste 30 minuten verlengen van de duur van de toets.
- De toets kan in Arial 12 afgenomen worden.
- Een woordenboek is toegestaan (niet digitaal).
- De leerling kan gebruik maken van aangepaste luisterteksten (Frans, Duits en Engels), met verlenging van pauzes tussen de vragen.
- De leerling kan gebruik maken van gesproken examenteksten.

Het is de verantwoordelijkheid van de leerling, ouder(s)/verzorger(s) om deze faciliteiten tijdig, zoals beschreven in het PTA, aan te vragen op school. De leerling moet de tijd hebben om deze faciliteiten toe te passen en school moet tijdig bij de inspectie melden dat er faciliteiten zijn toegekend.

Aangepaste normering voor dyslectici bij de spellingtoetsen in de onder- en bovenbouw.

De dyslecticicus zal een positieve werkhouding moeten hebben. Wanneer dit het geval is zijn de volgende afspraken van toepassing:

-Dyslectische leerlingen mogen bij de ww-spelling toetsen gebruik maken van een regelkaart.

-In de onder- en bovenbouw geldt een aangepaste normering voor spellingfouten. Een mogelijkheid is om interpunctiefouten een weging van 0.1 te geven en overige taalfouten een weging van 0.2. Wanneer een bovenbouwleerling een toets/Se op de laptop met spellingcontrole maakt, wordt er in de bovenbouw gecorrigeerd volgens de richtlijnen van het CITO. Dit i.v.m. het eindexamen. Wanneer dit niet mogelijk is, geldt een aangepaste normering.

Afspraken in de klas

-Dyslectische leerlingen worden, indien mogelijk en wenselijk vooraan in de klas geplaatst.

-Dyslectische leerlingen krijgen geen onverwachte voorleesbeurten.

-Het huiswerk wordt ruim voor het einde van de les op het bord geschreven en mondeling herhaald.

-Bij bordgebruik wordt het geschrevene mondeling herhaald.

Wat doet de dyslectische leerling?

De dyslectische leerling:

- toont inzet en is gemotiveerd;
- gaat serieus om met adviezen van docenten;
- maakt gebruik van de extra tijd die hij krijgt en hij benut deze zo nodig ten volle;
- werkt iedere dag aan het moderne vreemde talenonderwijs en maakt gebruik van de tot zijn beschikking staande hulpmiddelen;
- plant huiswerk en toetsen ver van te voren, zodat er meer tijd is om te leren en correctierondes in te bouwen;
- zorgt zelf voor zijn laptop;
- geeft aan aan de mentor of de taalspecialist wanneer hij hulp nodig heeft.
- Geeft bij de vakdocent aan wanneer hij wil oefenen met ClaroRead.
- Geeft ruim van te voren bij de dyslexiecoördinator aan wanneer hij het SE/examen met ClaroRead wil doen. Dit is alleen toegestaan wanneer de leerling daarmee geoefend heeft.

Wat doen ouder(s)/verzorger(s)?

Ouders:

- ondersteunen hun kind bij het schoolwerk;
- beseffen dat er extra aandacht moet zijn voor de moderne vreemde talen;
- helpen hun kind bij plannen en overhoren;
- schakelen zo nodig zelf hulp in buiten de school indien de door de school geboden hulp ontoereikend is;
- nemen zelf initiatief om te overleggen met de taalspecialist;
- stellen zo nodig (technische) hulpmiddelen ter beschikking aan het kind zoals een laptop, een daisy-speler, softwareprogramma's zoals Kurzweil of Sprint (Plus) en luisterboeken. Een overzicht van hard- en software is terug te vinden in het Masterplan Dyslexie en op de websites van www.dedicon.nl www.lexima.nl en www.balansdigitaal.nl
-

Wat doet de docent?

De docent:

- gaat in gesprek met de leerling over de juiste ondersteuning en reflecteert; wat ging goed, wat kan beter;
- ondersteunt de leerling zo nodig bij planning van toetsen en huiswerk;
- houdt zich aan de op het dyslexieoverzicht vermelde afspraken;
- zorgt voor overhoringen, toetsen, aantekeningen met een duidelijke opmaak en gebruikt lettertype Arial, korpsgrootte 12, regelafstand 1 ½ ; maakt gebruik van witregels tussen de toetsopgaven;
- laat de leerlingen met een laptop met spellingscontrole werken;
- stimuleert het samenwerken met een maatje om aantekeningen van over te nemen en gemaakte opdrachten mee te bespreken. Dit maatje kan ondersteunen bij het op de juiste manier inschrijven van huiswerk en toetsen in de agenda;
- levert een word-bestand aan via de mail, wanneer een dyslecticus gebruik maakt van luistersoftware;
- stelt de taalspecialist op de hoogte wanneer hij eventuele taalproblemen bij leerlingen constateert.

Wat doet de mentor?

De mentor:

- stelt zich op de hoogte van de mentorleerlingen met dyslexie;
- maakt een notitie in het logboek van Magister en legt daarin de gemaakte afspraken volgens het dyslexieoverzicht vast;
- gaat vooral het planningsgedrag van de mentorleerling met dyslexie na;
- indien de leerling weinig inzet toont en de prestaties achterblijven, worden de ouders hiervan op de hoogte gebracht en informeert de mentor bij de taalspecialist naar de hulp die door ouders wordt/kan worden geboden, bijvoorbeeld in de vorm van steunlessen. Indien gebruik gemaakt wordt van een externe remedial teacher, dan zijn de kosten van deze lessen voor rekening van de ouder(s)/verzorger(s);
- doet geen uitspraken over de beloftes van ouders over faciliteiten bij indicaties die op dyslexie duiden, maar verwijst bij hardnekkige taalproblemen door naar de dyslexiecoördinator.
- verzorgt de overdracht aan het einde van het schooljaar voor de nieuwe mentor.

Wat doet de dyslexiecoördinator

Dedyslexiecoördinator:

- is het algemene aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en docenten;
- bespreekt zo nodig meerdere malen per jaar de vorderingen met de dyslectische leerling;
- coördineert de screening van leerlingen met een vermoeden van dyslexie. Deze leerlingen worden geselecteerd op basis van de overdrachtdossiers van de basisschool, worden aangemeld door de docenten Nederlands, eventueel andere docenten, mentoren en/of ouder(s)/verzorger(s);
- regelt een officieel dyslexieonderzoek binnen school tegen een gereduceerde prijs (kosten zijn voor rekening van de ouder(s)/verzorder(s);
- geeft, indien mogelijk tijdens een kwu-ur ondersteuning aan leerlingen met dyslexie;
- kan externe hulp adviseren;
- inventariseert de nieuwe leerlingen en houdt het dyslexieoverzicht up-to-date;
- wanneer de zorgcoördinator een intake heeft met een nieuwe leerling met dyslexie is de dyslexiecoördinator daarbij aanwezig.

Wat doet de administratie?

De administratie;

Zorgt dat de nieuwe leerlingen een kopie van het dyslexieonderzoek inleveren.

Zorgt dat de leerlingen met dyslexie geadministreerd is.

Wat doet de afdelingsleider?

De afdelingsleider:

- is eindverantwoordelijk voor het beleid

De Examancoördinator:

- ziet er op toe bij se's en examens dat de leerlingen met dyslexie de toegezegde faciliteiten tot hun beschikking hebben.
-

Dyscalculie

Dyscalculie is nog niet zo bekend als dyslexie. Sinds 1990 heeft het echter meer aandacht gekregen. Sinds 2012 is er een dyscalculieprotocol.

Dyscalculie komt uit het Grieks en betekent letterlijk niet op de goede manier kunnen berekenen. De definitie van dyscalculie zoals die in de literatuur en in een dyscalculieverklaring gebruikt wordt, staat in het onderstaande kader vermeld.

Dyscalculie= een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het aanleren van vlot en/of accuraat kunnen toepassen van reken-/wiskundige kennis met didactische resistentie.

Bron:Luit (2005)

Kenmerken van dyscalculie:

De leerling:

- gebruikt basale rekenmanieren, bijvoorbeeld: de leerling telt heel lang door op de vingers;
- draait gemakkelijk getallen om. Gehoorde getallen (bijv.24) worden op papier omgedraaid (42);
- kent de waarde van de getallen niet. Honderdtallen en tientallen zijn voor de leerlingen gelijk. Bij optellen en aftrekken zet de leerling deze niet goed onder elkaar. Dit heeft ook te maken met ruimtelijke oriëntatie;
- heeft daardoor ook moeite met schatten;
- is bij het nemen van tussenstappen al snel de draad kwijt;
- heeft moeite met het hanteren van een volgorde (bijv. Meneer Van Dalen Wacht Op Antwoord of bij klokkijken de grote en de kleine wijzer);
- heeft moeite met het interpreteren van codes en patronen. Bijv. het muzieknootenschrift, maar ook x:/-/natuurkundige codes;
- heeft moeite met ruimtelijke oriëntatie bijv. teamsporten op een groot veld en onderscheid tussen links en rechts en moeite met het plaatsen van getallen in de juiste kolom;
- heeft moeite met het lezen en/of interpreteren van grafieken.

Faciliteiten:

Aangepaste eindexamens bij dyscalculie

Uit een brief van de onderwijsinspectie van februari 2009 blijkt dat dyscalculie is erkend als handicap. Dit betekent dat leerlingen met dyscalculie nu ook de mogelijkheid hebben om aangepast examen te doen. De brief vindt u op www.rekencentrale.nl.

Eindexamen voor kandidaten met dyscalculie

Het afwijken van de wijze van examineren is vastgelegd in [artikel 55 van het Eindexamenbesluit](#). In het eerste lid staat dat de directeur van een school een gehandicapte

leerling toestemming kan geven om het examen op aangepaste wijze af te leggen. In het tweede lid is vastgelegd dat:

- er een deskundigenverklaring moet zijn, die door een ter zake kundige psycholoog of orthopedagoog is opgesteld
- de aanpassing in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de examenduur met 30 minuten
- een andere aanpassing alleen mogelijk is als deze in de deskundigenverklaring wordt vermeld en als de aanpassing aantoonbaar aansluit bij het begeleidingsadvies in deze verklaring

Gebruik hulpmiddelen bij eindexamen

Het College voor Examens (CvE) geeft jaarlijks richtlijnen over de examens uit, waaronder het gebruik van hulpmiddelen bij dyscalculie: Kandidaten met een beperking, bijlage bij de septembermededeling Centraal Examen 2013.

Geen formulekaart bij centraal examen

Leerlingen met dyscalculie mogen bij het centraal examen geen gebruik maken van een formulekaart of rekentabellen. Kennis van de formules behoort tot de *exameneisen*. Die eisen kunnen niet zonder meer opzij gezet worden. De directeur van een school mag wel op grond van artikel 55 van het examenbesluit *de wijze van examinering* aanpassen. Op grond van de Wet gelijke behandeling mag de school niet de exameneisen aanpassen. Ook de inhoud van het examen mag niet worden aangepast.

De directeur van een school mag in het proces van het schoolexamen, dus tijdens de schoolexamens bijvoorbeeld, tijdelijk meer rekening houden met de beperking van een leerling. Maar dit moet wel strak omschreven en helder zijn, en het einddoel moet hetzelfde zijn als voor leerlingen zonder dyscalculie.

Formulekaart aangepast?

Staatssecretaris Dekker (Onderwijs) wil dat het CvE gaat onderzoeken of er een aangepaste rekenkaart kan komen voor kinderen met dyscalculie. Nu staan op deze kaart ook formules die onder parate kennis vallen. Daarom mag de kaart niet gebruikt worden bij het eindexamen. Dekker wil laten onderzoeken of de rekenkaart zodanig aangepast kan worden dat leerlingen met dyscalculie deze kunnen gebruiken op het eindexamen. Lees meer: CvE overweegt hulp aan leerlingen met dyscalculie.

Voorzieningen voor leerlingen met dyscalculie

Voor leerlingen met dyscalculie (en een dyscalculieverklaring) gelden de volgende voorzieningen:

- Een half uur verlenging van de examentijd bij diverse onderdelen van de centrale examens wanneer het rekenwerk een stevige rol speelt.
- Alle leerlingen, met uitzondering van vwo-leerlingen, kunnen een profiel kiezen zonder wiskunde. Havo-leerlingen moeten dan het profiel Cultuur en Maatschappij kiezen.

Vanaf schooljaar 2015-2016 is wiskunde een verplicht vak voor alle havoprofielen. Vanaf schooljaar 2013-2014 moeten scholen wiskunde hebben opgenomen in alle profielen in het derde jaar van de havo. De eerste examens wiskunde C voor havo zijn dan in 2017.

In het vmbo is in de sector Zorg en Welzijn en Economie het vak wiskunde een keuzevak en dus niet verplicht. In de overige sectoren is dit wel het geval. Ook economie kan vermeden worden omdat het niet in alle profielen voorkomt.

Helaas zijn er in het protocol ERWD2 voortgezet onderwijs geen richtlijnen voor aangepaste eindexamens voor leerlingen met dyscalculie opgenomen. Het College voor Examens is hier nog mee bezig.

Leerlingen die beschikken over een officiële dyscalculieverklaring hebben recht op de volgende faciliteiten:

- leerlingen krijgen extra tijd bij schriftelijke toetsen;
- overhoringen en proefwerken worden aangeboden in een duidelijke lay-out en in een duidelijk lettertype (Arial 12);
- rekenstrategieën worden eenduidig en consequent toegepast in de verschillende lessen;
- de docent controleert of de extra instructie begrepen wordt;
- regelkaarten.

Leerlingen die in de onderbouw structureel uitvallen bij rekenen en bij wie een vermoeden van dyscalculie bestaat (afspraken hierover worden gemaakt door de rekendocent en de remedial teacher), mogen ook gebruik maken van bovenstaande faciliteiten.

Leerlingen in leerjaar 3 die een dyscalculieverklaring hebben mogen gebruik maken van bovenstaande faciliteiten. In sommige gevallen krijgen leerlingen nog extra faciliteiten op maat op voorwaarde dat ze d.m.v. een schriftelijke verklaring te kennen geven geen examen te doen in wiskunde.

Bij de rekentoets mag er geen gebruik gemaakt worden van een rekenmachine.

De aangepaste dyscalculie rekentoets pilot

Deze toets is iets gemakkelijker door 3 aanpassingen

aanp1: je mag gebruik maken van een rekenmachine bij elke opgave, grafische rekenmachine mag niet.

aanp2; terugbladeren is hier mogelijk, alles mag immers met de rekenmachine gemaakt worden

aanp3: eenvoudige rekenkaart mag. Deze wordt gegeven op website.... Afwijking van deze kaart mag iom CvE

Alle vo-scholen kunnen leerlingen met ernstige rekenproblemen of dyscalculie, als er wordt voldaan aan de voorwaarden, aanmelden voor deze pilot

Ernstige rekenproblemen of dyscalculie zijn hierbij GEEN VRIJBRIEF maar een aansporing voor leerling en school om aantoonbaar extra rekeninspanning te leveren.

Om mee te doen aan de aangepaste dyscalculie-toets MOETEN wij intern per leerling vastleggen:

*naam ll

*beschrijven extra inspanning van zowel LL als school

*ll is op de hoogte van doorstroomgevolg (bij de 2de versie van de dyscalculietoets, zie verderop)

*ll moet tekenen dat de gegevens beschikbaar moeten zijn voor onderzoek door CvE

*evt. deskundigen verklaring, zoals de officiële dyslectieverklaring

* vastlegging van de te gebruiken rekenkaart, (staat op website)

Opgeven voor aangepast examen is in/tot Januari

Dan zijn er 2 soorten dyscalculie examentoetsen (beiden incl de dyslectie voorleesoptie)

1-aangepaste toets, 30 min extra, geijkt gelijk niveau en met gebruikmaken van rekenmachine en rekenkaart.

2-aangepaste toets, niveau haalbaarder, gebruikmaken van rekenmachine en rekenkaart => bij deze verzie komt er een aantekening op de cijferlijst (rekentoets light versie)

CvE verwacht dat zo'n 10% vd ll aan deze toets mee zal doen.

Tot slot nog een paar aardige weetjes:

*Met een dyscalculie verklaring mag je 30 min langer doen over Eco Wisk, Nat toeten=> zonder deze verklaring mag dat niet

*In de prestatiebox VO is 148mln euro gestort om extra middelen te bekostigen.

* Je mag een woordenboek gebruiken tijdens de toets

Rekenen = voldoende bij een behaalde 6. Lager dan een 5 moet je herkansen.

Heb je in de Pilot van vorig jaar een 5 of hoger behaald dan blijft deze staan, tenzij je in een herkansing hoger haalt.

